

Sterren in het onderwijs

Elk beroep kent zijn sterren en lichtende voorbeelden. Elke school kent collega's die bewonderd worden om hun meesterschap. Iedere leerling herinnert zich nog jaren later welke docenten indruk hebben gemaakt. Intuïtief is voor iedereen duidelijk wat 'een goede leraar' is. Maar als je de wezenlijke kenmerken van 'de sterleraar' probeert te benoemen, dan is het lastig de kern te pakken te krijgen.

Het ITS onderzocht welke kenmerken typerend zijn voor 'sterleraren' in het voortgezet onderwijs. Wat maakt iemand een goede leraar, tot een sterleraar? De leraarsbekwaamheid is opgebouwd uit een 'reeks competenties'. Daarnaast moet een leraar een flinke dosis 'emotionele intelligentie' hebben. Kenmerken van 'sterleraren' werden verzameld, waarna docenten zichzelf, en leerlingen hun docenten beoordeelden.

Zo ontstond de '**Zevenster**', een hulpmiddel in de vorm van een vragenlijst waarmee leraren voortgezet onderwijs kunnen ontdekken welk type ster bij hen past.

Elk van de zeven sterleraatypen kent een unieke kracht waardoor hij uitblinkt.

Een beknopte beschrijving volgt hier, met een aantal competenties bij elk type, aangevuld met 'valkuilen' en 'uitdagingen'.

Supervakdocent

Kent het vak door en door, is didactisch sterk.

Kenmerken:

- zet de hoofdlijnen van het vak helder uiteen;
- staat boven de stof;
- weet nieuwsgierigheid te wekken voor het vakgebied;
- is een kei in het vak;
- geniet van het uitleggen.

Valkuil: is te sturend en te belerend, praat over de hoofden heen.

Uitdaging: stimuleer de inbreng van leerlingen.

Raspresentator

Boeit leerlingen, betreft ze bij de les.

Kenmerken:

- doet soms gewoon iets leuks in de klas;
- heeft gevoel voor humor;
- geniet van het presenteren;
- vertelt interessant;
- houdt de hele les de aandacht vast.

Valkuil: is te praatgraag en te sturend, kan vervallen in quasi-populariteit.

Uitdaging: luister naar wat leerlingen te vertellen hebben.

Vertrouwenspersoon

Geeft leerlingen het gevoel dat ze altijd terecht kunnen met welke problemen dan ook. Schept een rustig, prettig klimaat in de klas. Is geknipt voor het mentorschap.

Kenmerken:

- maakt conflicten bespreekbaar;
- kan gemakkelijk aangesproken worden door leerlingen;
- schept een veilige leeromgeving;
- heeft aandacht voor de persoonlijke situatie van leerlingen, zonder zich op te dringen;
- voelt zich betrokken bij wat leerlingen bezig houdt.

Valkuil: is te bemoeizuchtig, te begripvol, durft daardoor geen harde eisen te stellen aan leerlingen.

Uitdaging: vertrouw op het probleemoplossend vermogen van leerlingen, de meeste leerlingen zijn oké, gewoon lesgeven kan ook.

Idealist

Heeft scherp oog voor verschillen tussen leerlingen, probeert alles te halen uit alle leerlingen.

Kenmerken:

- blijft steeds op zoek naar didactische trucs;
- laat leerlingen boven zichzelf uitstijgen;
- zal nooit een leerling opgeven;
- heeft een sterk verantwoordelijkheidsgevoel voor het slagen van alle leerlingen voor zijn vak;
- daagt leerlingen sterk uit op hun eigen leervermogen.

Valkuil: stelt irreële eisen aan zichzelf en aan leerlingen.

Uitdaging: aanvaard dat er verschillen tussen leerlingen zijn en dat niet alle leermoeilijkheden gecompenseerd kunnen worden.

Leerprocesbegeleider

Is kenner bij uitstek van leerprocessen. Stimuleert de leerling in het leren, denkt mee over individuele leerroutes.

Kenmerken:

- geeft aanwijzingen op maat voor het studeren;
- legt de nadruk op het effectief leren;
- spreekt leerlingen aan op hun eigen leeraanpak;
- helpt keuzen maken bij het invullen van leerwegen.

Valkuil: behandelt te weinig leerstof, biedt te veel structuur.

Uitdaging: ook zonder strakke planning en structuur is leren goed mogelijk.

Filosoof

Zet de leerlingen aan tot denken over zaken die hen in het leven beroeren en plaatst deze in breder perspectief. Straalt levenswijsheid uit, zonder betweterig te zijn.

Kenmerken:

- geeft leerlingen de ruimte voor een eigen mening;
- wekt intellectuele nieuwsgierigheid;
- plaatst leerstof in perspectief;
- heeft zelf interessante meningen en ideeën;
- toont levenswijsheid;
- spreekt graag over diepere, achterliggende zaken.

Valkuil: gaat in de les voorbij aan alledaagse stof, relativeert te sterk waardoor leerlingen onzeker worden.

Uitdaging: behandel de leerstof zonder alles in Frage te stellen. Vertrouw op impliciete, intuïtieve kennis van de leerling in plaats van op analytisch denken.

Ict-ster

Is gefascineerd door de verrijkende mogelijkheden van technologiegestuurde leermiddelen en nieuwe werkvormen. Weet met het inzetten van ict krachtige en gevarieerde leeromgevingen te scheppen.

Kenmerken:

- komt steeds met de nieuwste technologische snufjes op ict-gebied;
- maakt leren en communiceren met de computer mogelijk;
- zoekt steeds naar toepassingen van de computer voor het onderwijs;
- differentieert door de mogelijkheden van de computer te benutten;
- maakt de leerstof levender met ict (internet of simulatieprogramma's).

Valkuil: ict en nieuwe leermiddelen worden doel op zich.

Uitdaging: zonder high tech zijn ook zinvolle en authentieke vormen van leren mogelijk.

Froukje Wartenbergh-Cras en Hans van Gennip: Zeven Sterren Zien: ontwikkelingsbeelden voor leraren voortgezet onderwijs. (Kortlopend LPC-onderwijsonderzoek.)

Te bestellen bij ITS, 024-3653500. Prijs: €7,- (exclusief verzendkosten). Informatie:

F.Wartenbergh@its.kun.nl

De vragenlijst is te vinden op de volgende website: <http://www.dims.nl/sterleraar>

Invullen is daar ook mogelijk.